

מסורת הש"ס

- ↑ 】תוספ' פ"יג】 ב"מ 5. יומא ט. ט. 】נ"י תוס' שבת י. ב"ה רבא】 א 】נ"י תוס' יומא ט. 】ד"ה מעשר】.
- ↑ 】תוספתא פ"יג】.
- ↑ 】תוס' פ"ג ע"ש】.
- ↑ 】במשנה שבתשניית אמתא】.
- ↑ 】מסוס ר' יהושע וכו' לקמן בפסקא】.
- ↑ 】בירושלמי】.
- ↑ 】נ"י הגי' ע"ג】.
- ↑ 】המסוכר וכו'ה】.
- ↑ 】ב"ק כה】.
- ↑ 】העירן בערך בקר ב' דגלדלי】.
- ↑ 】לעיל מב' סנהדרין כג】.
- ↑ 】נדרים כו】.
- ↑ 】נדרים כד】.

הגהות הב"ח

↑ בבשנה שומן הדגן (ומכנסו לאומרים) תל"מ וי"ב פ"א י"ג ל"ה וזקן בירושלמי לתלן : (ב) גבי אמר רב יצחק ובי בית :

גליון הש"ס

↑ גבי אודנא דשבעא ר"ף פ"ה דנדרים :

מוסף רש"י

ביטל את הירודי. של מעשר. ואפילו של חברים, שאין לומר בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו לגוי, לפי שלא היו נותנים מעשר ראשון לגוי כהנחתו, דכחמנא אמר ללוים וקנסניהו עורא וזיה לתמו להכניס (ב"מ צ. א.) וגזר על הדמאי. בלוקח מעט הארץ שפרש הכל ממפק מפני שהטבל עון מיתה, חזן מן התרומה שלא גזר להפרישה ולא גזר על הדמאי, לפי ששלב כלל בגזל ישראל ורואה שהיו עמי הארץ חוללין במעשרות ולא היו מפרישין אלא תרומה גדולה (סו. ט.) מפריש ממנה תרומה מעשר ונותנה לבקן. משום דסבר עס הארץ לגוי הוא דפקיד רחמנא למיתב תרומת מעשר ולא ללוי (בבורות יא: ע"ש טו) שגורס כן בגמ'.‏

ואנן יחזי ליה לכהנים. דקנסניהו עורא כדאמר' ביצמות (דף פו:) וכיון דאינן נותנין כחקנן אין יכולין לומר וגם נתתיו לגוי ככל מצותא^(ט): **סחילה.** ונתת לגוי זה מעשר ראשון לגר זה מעשר עני בשעריך זה מעשר שני דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך (דברים יב): **אף הוא.** יוחנן כהן גדול: **טבל** **ותרומה מעשר עון מיהס.** באלו הן הנשרפין (סנהדרין פג.) ילפי' לה. וכשאתם לוקחין מעס הארץ והס לא הפרישו אלא תרומה עודנו טבל למעשרות ואתם נענשים מיתה: **מפריש תרומה מעשר ונותנה לכהן.** מפריש כל המעשרות ממנה להוציא מידי טבל ואחר כך מפריש מתוך מעשר ראשון תרומת מעשר מה שעל הלוי להפריש ונותנו לכהן משום דלית זיה עון מיתה אחמור עליהו שלא לעכבו אכלו ולמכור לכהן כשם שהוא מעכב אכלו מעשר ראשון ומעשר עני ואומר המוציא מחבירו עליו הראיה גזירה דלמא כי משהי ליה גזיה אכיל ליה אכל מעשר ראשון ומעשר עני מותרים לורים ואין צהן אלא גזל כהן הלכך המוציא מחבירו עליו הראיה. אלמא אפרושי נמי לא הוו מפרשי ואת אמרת לפי שאין נותנין אותו כחקנן הא אפרושי מפרשי ליה: פרמי סקון. לעולם העברת הודאות מעשר משום שאינם נותנין אותו ללוים הוא והא דתניא לפי ששלב כו' לאו אביטל את הירודי קאי אלא גאזר על הדמאי קאי ותרמי תקנות תקן ביטל וידוי של חברים אע"פ שמפרישין אותו לפי שאין נותנין אותו כחקונו וגזר על הדמאי על לוקח מעס הארץ לפי ששלב כו': **מסרטיין.** כשהיו רוצין להפילו לארץ לשחטו: **שיפול דס בעיניו.** ואינו רואה ואינו מתחזק כל כך על רגליו. ונוקפין לשון ונקף סבכי היער (ישעיה י): **חונטיין.** להפילו לארץ. ונוקפין לשון חצטה ומכה כדאמר'

אותו לפני עבודת כוכבים אמר להם עד מתי אתם מאכילין נבילות למזבח נבילות הא שחיטו להו אלא טריפות שמא ניקב קרום של מוח עמד והתקין להם טבעות בקרקע: עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים: בחולו של מועד: כל ימיו לא היה אדם צריך לשאול על הדמאי: כדאמרן: **בתנאי'** משבטלה סנהדרין ”בטל השיר מבית המשתאות שנאמר ”בשיר לא ישתו יין וגו'” משמתו נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים משחרב בהמ"ק בטל השמיר וגופת צופים ופסקו אנשי אמנה מישראל שנאמר ”הושיעה ה' כי גמר חסיד וגו'” רשב"ג אומר ”העיד ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה וניטל מעם הפירות ר' יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות ר' שמעון בן אלעזר אומר הטהרה נטלה את ”הטעם ואת” הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן” ^(ב) וחכמים אומרים הזנות והכשפים כילו את הכל: **גבי'** וממאי דמשבטלה סנהדרי כתיב אמר רב הונא בריה דרב יהושע דאמר קרא ”זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם אמר רב ”אודנא דשמעא זמרא תעקר אמר רבא זמרא בביתא חורבא בסיפא שנאמר ”קול ישורר בחלון חרב בסף כי ארוזה ערה מאי כי ארוזה ערה אמר ר' יצחק (ב) (ט) בית ”המסוכב בארזים עיר הוא אלא אפי'” בית ”המסוכב בארזים מתרועע אמר רב אשי שמע מינה כי מתחיל חורבא בסיפא מתחיל שנאמר חרב בסף ואיבעית אימא מהכא ”ושאיה יוכת שער אמר מר בר רב אשי לדידי ”חזי ליה ומנגח כי תורא אמר רב הונא זמרא דנגדי ודבקרי שרי ”דגרדאי אסיר רב הונא בטיל זמרא קם מאה אוזוי בזוזא וזמאה סאה חיטי בזוזא ולא איבעי אתא רב חסדא זלויל ביה איבעאי אוזוא בזוזא ולא משתבח אמר רב יוסף זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי נשי ועני גברי כאש בנעורת למאי נפקא מינה לבטולי הא מקמי הא אמר ר' יוחנן כל השותה בארבעה מיני זמר מביא חמוש פורעניות לעולם שנאמר ”הוי משכימי בבקר שכר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יבישו מה כתיב אחריי” ”לכן גלה עמי מבלי דעת שגורמין גלות לעולם וכבודו מתי רעב שמביאין רעב לעולם והמונו צחה צמא שגורמין לתורה שתשתכח מלומדיה ”וישח אדם וישפל איש שגורמין שפלות לשונאו של הקב"ה ”ואין איש אלא הקדוש ב"ה שנאמר ”ה' איש מלחמה ועיני גבוהים תשפלנה שגורמין שפלות של ישראל ומה כתיב אחריי לכן

אין אדם מנקף אפי' אלצעו (חולין י:) דס ניקוף מרלה כדס עולה (שס): טבעות. להכניס זואר צהמה לתוכו: **כדאמרינן.** שתיקן שיהו כל הלוקחין מפרישין ולא היה אדם צריך ליטאל לחבירו חצר שלקח מעס הארץ הפרשת דמאי: **בתנאי'** **בשיר לא יסחו יין.** ובגמ'

ואנן **”**קא יחבינן לכהנים ולודי אשאר מעשרות אמר ריש לקיש בכל בית שאין מתודה על מעשר ראשון שוב אין מתודה על שאר מעשרות מאי טעמא אמר אבבי הואיל ופתח בו הכתוב תחילה מכלל דאפרושי הוו מפרשי והא תניא אף הוא ביטל ”את הירודי וגזר על הדמאי ילפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד ומעשר ראשון ומעשר שני ”מקצתן מעשרין ומקצתן אין מעשרין אמר להם בני בואו ואומר לכם כשם שתרומה גדולה יש בה עון מיתה כך תרומת מעשר וטבל יש בהן עון מיתה י'עמד והתקין להם הלוקח פירות מע"ה מפריש מהן מעשר ראשון ומעשר שני מעשר ראשון מפריש ממנה תרומת מעשר ”ונותנה לבהן ומעשר שני עולה ואוכלו בירושלים מעשר ראשון ומעשר עני המוציא מחבירו עליו הראיה תרתי תקן ביטל וידוי דחבירים וגזר על דמאי של עמי הארץ: ואף הוא ביטל את המעוררים: מאי מעוררים אמר רחבה ”בכל יום ויום שהיו עומדים ליום על דוכן ואומרים ”עורה למה תישן ה' אמר להן וכי יש שינה לפני המקום והלא כבר נאמר ”הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל אלא בזמן שישראל שרויין בצער ועוברי כוכבים בנחת ושלוח לכך נאמר עורה למה תישן ה': ואת הנוקפים: מאי נוקפים אמר רב יהודה אמר שמואל ”שהיו מסרמין לעגל בין קרניו כדי שיפול דם בעיניו אתא איהו בטיל משום דמיחזי כי מומא במתניתא תנא שהיו חובטין אותו במקלות כדרך שעושין

אין אדם מנקף אפי' אלצעו (חולין י:) דס ניקוף מרלה כדס עולה (שס): טבעות. להכניס זואר צהמה לתוכו: **כדאמרינן.** שתיקן שיהו כל הלוקחין מפרישין ולא היה אדם צריך ליטאל לחבירו חצר שלקח מעס הארץ הפרשת דמאי: **בתנאי'** **בשיר לא יסחו יין.** ובגמ' מפרש מנא לן דמשבטלה סנהדרין הוא: **נביאים הראשונים.** בגמרא [ע"ג] מפרש: **נופס לופיס.** מפרש בגמ' [סס]: **אנשי אמנה.** בוטחים בהקב"ה וסומכין עליו לעשות טוב ואין דואגין לחסרון: **גבי' אמר רב יוסף.** הכי קאמר וכי בית המסוכב צאחים עיר הוא שלא יהא נוח ליחרב: **מטרועע.** לשון ערה כמו ערו ערו (תהלים קל): **בסיפא מתחיל.** מאסיקופת הצית ופתחיו מתחיל: **ושאיה.** לשון בית השואה מאין יושב ומתוך כך שעירים מרקדים שם ומנגחין וכותמין את שעריו: **זמרי דנגדי.** מושכי ספינות בחבל שרי שאינו אלא לזרס במלאכתם: **ודנקרי.** שמומרין צשה שמורשין ואינו אלא לכוין את השוורים לתלמיסם שהולכין לקול השיר דערב עליהם: **דגרדאי.** אינו אלא לשחוק: **טעל זמרא.** גזר על דורו שלא יזמרו צביתס וצבית שמשתאות: **ולא איבעי.** ולא היו רוצים לקנותס צדן: **זעל צה.** ולא הקפיד למחות צידס: **כאש צנעורס.** לפי שהעונה מטה אנו לשמוע את המזמר לענות אחריו ונמלאו האנשים נותנים לבס לקול הנשים וקול צאשה ערוה^(ט) כדכתיב השמיעני את קולך (שיר ג) ומצעיר את יצרו כאש צנעורתס אכל זמרי צברי ועניין נשי קנת פריצות יש דקול צאשה ערוה אכל אינו מצעיר יצרו כל כך שאין המזמרים מטיס אונס לקול העושים: **לנעולי האי מקמי האי.** אס אין שומעין לנו לנטל את שניהס נקדים לנטל את זה שהוא כאש צנעורת: **לחא למא.** למא (שמות י) מתרגס לחותא: הרמזיה

↑ עודה לקח תישן ארני הקיצה אל תזנח לקצח: תהלים מו כד

↑ הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל: תהלים קכא ד

↑ בשיר לא ישתו יין ימר שכן לשתייה: ישעיהו כד ט

↑ הושיעה יי כי גמר חסיד יי כי גמר חסיד כי פסל אמונים

↑ מבני אדם: תהלים יב ב

↑ זקנים משער שקברו קמד בכפתרה: ילינו קול ישורר בחלון חרב בסף כי ארוזה ערה:

↑ צפניה ב ד

↑ נשאר בעיר שמה ושאתה יבת שער:

↑ הוי משכימי בבקר שכר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם:

↑ ישעיהו ה יא

↑ לכן גלה עמי מבלי דעת וכבודו מתי רעב והמונו צחה צמא: לכן הרחיבה שאול נפשה ופצרה פיה לבלי חק וירד ותרך והמונוה ושאונה וצלז בה:

↑ ישעיהו ה יג-יד

↑ ושח אדם וישפל איש ועיני גבורים

↑ תשפלתה: ישעיהו ה טו

↑ יי איש מלקחיה יי שמו: שמות טו ג

↑ הושיעה יי כי גמר חסיד וגו' רשב"ג אומר ”העיד ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה וניטל מעם הפירות ר' יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות ר' שמעון בן אלעזר אומר הטהרה נטלה את ”הטעם ואת” הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן” ^(ב) וחכמים אומרים הזנות והכשפים כילו את הכל: ”גבי'” וממאי דמשבטלה סנהדרי כתיב אמר רב הונא בריה דרב יהושע דאמר קרא ”זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם אמר רב ”אודנא דשמעא זמרא תעקר אמר רבא זמרא בביתא חורבא בסיפא שנאמר ”קול ישורר בחלון חרב בסף כי ארוזה ערה מאי כי ארוזה ערה אמר ר' יצחק (ב) (ט) בית ”המסוכב בארזים עיר הוא אלא אפי'” בית ”המסוכב בארזים מתרועע אמר רב אשי שמע מינה כי מתחיל חורבא בסיפא מתחיל שנאמר חרב בסף ואיבעית אימא מהכא ”ושאיה יוכת שער אמר מר בר רב אשי לדידי ”חזי ליה ומנגח כי תורא אמר רב הונא זמרא דנגדי ודבקרי שרי ”דגרדאי אסיר רב הונא בטיל זמרא קם מאה אוזוי בזוזא וזמאה סאה חיטי בזוזא ולא איבעי אתא רב חסדא זלויל ביה איבעאי אוזוא בזוזא ולא משתבח אמר רב יוסף זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי נשי ועני גברי כאש בנעורת למאי נפקא מינה לבטולי הא מקמי הא אמר ר' יוחנן כל השותה בארבעה מיני זמר מביא חמוש פורעניות לעולם שנאמר ”הוי משכימי בבקר שכר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יבישו מה כתיב אחריי” ”לכן גלה עמי מבלי דעת שגורמין גלות לעולם וכבודו מתי רעב שמביאין רעב לעולם והמונו צחה צמא שגורמין לתורה שתשתכח מלומדיה ”וישח אדם וישפל איש שגורמין שפלות לשונאו של הקב"ה ”ואין איש אלא הקדוש ב"ה שנאמר ”ה' איש מלחמה ועיני גבוהים תשפלנה שגורמין שפלות של ישראל ומה כתיב אחריי לכן

הרחיבה

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה

מח.

עין משפט

גר מצוה

ספּט א מיי' פ"ח מהל' מעשר הלכה ד':

ג ב מיי' פ"ח מהלכות מעשר שני הלכה ז י':

נא ג מיי' פ"ט מהלכי' מעשר הלכה א סמג עשין קלח:

גב ד מיי' שס הלכה ב [טור יו"ד סוף סי' שלח]:

גג ה מיי' פ"ה מהלכות תענית הלכה יד סמג עשין מד"ס ג טור ש"ע א"ח סי' תקס טעף ג:

תורה אור השלם

1. ‏עודה לקח תישן ארני הקיצה אל תזנח לקצח: תהלים מו כד

2. ‏הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל: תהלים קכא ד

3. ‏בשיר לא ישתו יין ימר שכן לשתייה: ישעיהו כד ט

4. ‏הושיעה יי כי גמר חסיד כי פסל אמונים

5. ‏זקנים משער שקברו קמד בכפתרה: ילינו קול ישורר בחלון חרב בסף כי ארוזה ערה:

6. ‏צפניה ב ד

7. ‏נשאר בעיר שמה ושאתה יבת שער:

8. ‏הוי משכימי בבקר שכר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם:

9. ‏לכן גלה עמי מבלי דעת וכבודו מתי רעב והמונו צחה צמא: לכן הרחיבה שאול נפשה ופצרה פיה לבלי חק וירד ותרך והמונוה ושאונה וצלז בה:

10. ‏ישעיהו ה יג-יד

11. ‏יי איש מלקחיה יי שמו: שמות טו ג